

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem,
ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

Cap. 1. Quid peccatum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

CORNELII IANSENII
EPISCOPI IPRENSIS
DE HÆRESI PELAGIANA
LIBER QVARTVS.

Quo continentur dogmata ad vires
naturales bene vivendi
spectantia.

P R Æ F A T I O.

ACTENVS eas qualitates & conditiones hominis lapsi consideravimus, cum quibus nascitur in hoc seculo, & quæ ad naturam ejus videntur quodammodò pertinere. Nunc ad ea transeundum est, quæ operationes ejus spectant sive bonas sive malas.

Vbi primò quidem disquirendum occurrit, quid Pelagiani de libero arbitrio sentiant, sine quo nec benè nec malè vivi potest: sed quia latè sententiam eorum superius exposuimus, cum de primi hominis libertate tractarem, nihil addi opus fuerit, cum idem omninò de posterorum quoque viribus ac libertate sit judicium, utpote quam inseparabilem esse ab humana natura nulloque peccato amitti posse decernunt. Hoc autem eos de illa intelligere libertate contrarietatis, hoc est, de indifferentia ad bonum & malum, sive de potestate peccandi & bene vivendi, vitij virtutisq; sectandæ. Et quantopere necessitatem omnem seu determinationem ad unam dumtaxat istius contrarietatis partem quam coactionem dicunt horreant: quas liberi arbitrij vires supra omnes animi motus statuunt generaliter demonstravimus. Nunc alia nonnulla magis particulatim de peccato & bonis operibus & utrorumque principijs adjuvantibus tam internis quam externis indaganda sunt, in his enim propriè hæresis Pelagiana consistit.

Quid peccatum.

C A P V T P R I M V M.

MAGNVS Augustino cum Iuliano omnibusque Pelagianis atque acerrimus fuit de natura peccati ac definitione conflictus. Definuerat illud olim Augustinus, cum ante ortam hæresim Pelagianam contra Manichæos primam originem investigaret mali, esse, voluntatem retinendi vel consequendi quod iustitia vetat: & unde liberum est abstinere. Arripuit hanc peccati descri-

ptionem avidissime Iulianus, ac velut machinam invictam tuitus est, qua peccatum omne, ut ab Augustino asserbatur, everteret. *O lucens aurum in stercore!* inquit ille impudens, *quid verius, quid plenius dici à quoquam vel orthodoxy potuisset?*

Porro tota hæc definitio, sicut eam Pelagiani intelligunt, in illa plenissima humani arbitrij indifferentia ad bonum & malum quam

Lib. de duabus animabus. c. 11.

Lib. 1. operis imperf. cont. Iul. f. 37.

quam ipsi libertatem vocant, inculcanda ver-
satur: usque adeo ut nisi ipso illo momento,
quo movetur animus ad retinendum aliquid
quod jam habet, aut consequendum quod non
habet, sit liber, hoc est, indifferens ut absti-
neat ab illo animi motu, nullo modo pecca-
tum. imo nec voluntas, hoc est volitio esse
possit. Voluntas enim, hoc est volitio se-
cundum Iulianum, nihil est aliud nisi motus

Ibid. f. 38.

anmi in iure suo habentis utrum inferior ad prava
decurrat, an dexterior ad celsa contendat. Quod
ita essentialiter volitioni vult competere ut
subdat postea: nec est prorsus voluntas, ante-
quam velit, nec potest velle antequam potue-
rit & nolle. Ex quo fit ut per illam solam par-
ticulam voluntas, idem plane significari velit
quod per illam ultimam, unde liberum est absti-
nere. Itaque reddens eandem definitionem

Fol. 39.

proprijs verbis, peccatum, inquit, nihil est aliud
prater voluntatem excedentem ab eo velle cui debet
insistere, & unde liberum est non desistere. Quam
ultimam partem exponendo subiungit: Et
nusquam est, nisi in eo homine qui & habuit volunta-
tem malam, & potuit non habere. Plus tamen in-
telligit, quam dicit. Vult enim non tantum
posse non habere illam voluntatem malam, sed
etiam eodem momento haberi posse bonam.
Nec mirum, cum ille qui voluntate abstinere
a voluntate mala jam illo ipso habeat volun-
tatem bonam. Hoc enim est quod supra di-
xerat, in iure voluntatis esse positum, utrum
inferior ad prava decurrat, an dexterior ad celsa
contendat. Itemque quod adiunxerat, nec potest
velle, antequam potuerit & nolle. Unde alio in
loco definitivam edens sententiam docet non

Lib. 2. operis imperf. f. 428.

Lib. 1. operis imperf. f. 146.

esse libertatem, si non suppetat facultas eligendi boni
& cavendi mali. Et sine ullis ambagibus aut
ambiguitatis cuiusquam furo: Nos dicimus quod
ab initio usque in finem sine aliquo naturalium coactu
voluntas & ante baptismum in unoquoque delinquit,
qua illo ipso tempore quo peccat, potestatem habet re-
cedere a malo & facere bonum VT CONSTET RA-
TIO LIBERTATIS. De qua indifferentia essen-
tialiter ad libertatem in Pelagianorum opi-
nionem requisita plura diximus cum de primi
hominis libertate tractarem. Hoc enim
Philosophicum dogma basis est totius doctri-
nae Pelagianae. Unde in summam colligens
quae de peccati definitione dixerat: Si nullum
est sine voluntate peccatum, si nulla voluntas, ubi
non est explicata libertas, si non est libertas ubi non
est facultas per rationem electionis &c. Vtriusvis
scilicet partis sive boni sive mali.

Lib. 1. operis imperf. f. 43.

Ex ista peccati descriptione duo consecta-
nea tamquam certissima colligit Iulianus.
Primum, nullam prorsus esse vel esse posse pec-
candi necessitatem seu arbitrij captivitatem
ad unam partem utpote quae ex diametro li-
bertati arbitrij, atque isti ad bonum & ma-
lum indifferentiae adversetur. Cum apud insti-

Ibid. f. 158.

tiam, inquit, causa agitur voluntatis, non pro-
nunciatur rea qua aliud velle non potuit, nempe bo-
num. Et iterum: In necessitatis azulo collocatos
non potest male convincere voluntatis: quod per
oppositum magis illustrando, subiungit: Res

A voluntas contrahitur peccatoris, quia potuit uti que-
tam boni velle, quam malum voluit. Et alio in
loco: Sin autem (arbitrium) liberam ante ad
bonum non fuit, & saltem est post lapsi ma liber. m
ut malum faceret non potuit, nunquam quidem ei ad-
fuit arbitrium liberum, & probatur sine autem ante
peccasse, & postea sine cura salutatis gloriam pos-
sidere. Quo collecto & nunciis usque r. dogmata tua,
ut promittas te liberum a bitrom n n n g. are, quod
ante mali postea b m necessitate subvertit. Ex qui-
bus fatiatissime, ut arator, liquet, & plu-
ribus si opus esset liquere posset Pelagianos es-
sentialem omni peccato statuere illam indif-
ferentiam arbitrij ad malum & bonum, idque
ideo quia essentialis est libertati, sine qua ne-
que peccatum neque ipsa voluntas sive volitio
esse aut cogitari potest: Atque hoc esse
quod in peccati definitione dicunt, unde libe-
rum est abstinere.

Ibid. f. 38.

B Aiterum quod ex illa peccati ratione col-
ligunt ex priore sequitur non posse per iusti-
tiam peccatum homini imputari nisi illo quo
dictum est modo sit liberum. Quae definitio, ait
Iulianus ad intelligentiam quoque in i. iam. et. pe-
nitentiam, ut certum a qua t. m. divi nentij an-
stare iudicij, nisi illud impu. a. sei unde liber. m. sus-
set ei qui propter hoc a jagatur, a stinere: quod
sa pissime in istdem libro replicatur. Unde
utrumque definitionis suae corollarium una
sententiae complexione coniungit. Nam si non
imputat iustitia, nisi unde liberum est abstinere, &
ante baptismum necessitate mali est, quomodo v. l. utas
sicut dixisti ad faciendum bonum non est libera p. r. ue
hoc aliud agere non potest, nisi malum ab u. sania
mali ipsa quam parit. r. necessitate desidi. ur, quonia
apud eam iustitia g. avari op. ribus suis non potest, quia
n. m. imputat mal. m. nisi unde liberum est abstinere.
Et quibus verbis etiam luculentius id elucet
quod supra monstravimus: per ma. necessitatem
apud Pelagianos nihil aliud intelligi nisi talem
arbitrij determinationem ad malum, ut non
adit ei potestas faciendi boni: per quam uti
putant, libertatem opprimi atque tolli, ita &
peccatum penitus evanescere.

Lib. 2. operis imperf. f. 21.

Lib. 1. f. 151.

Hinc est quod fractam esse libertatem clament,
si illa bicornis auferatur indifferentia ad bo-
num & malum. Hinc eversam adeoque maneam
esse libertatem quasi altero pede claudican-
tem, si non sit ei possibile tantummodo malum facere,
non hoc habeat in facultate, electionem partis alte-
rius, id est recedere a malo & facere bonum, sed mi-
quistatis necessitate depressa appetentiae criminum pa-
rere compellatur. Hinc est quod si talis ingruat
peccandi necessitas, naturalia conquerantur
fieri quae fuerant voluntaria.

Lib. 2. operis imperf. f. 310.

Lib. 2. f. 309.

Ibid.

Ex quibus facile est intelligere, eandem
indifferentiae libertatem ad voluntatem etiam
bonam & opus bonum, esse prorsus necessa-
riam. Cum enim & illa omnino voluntas sit,
necesse est etiam ut sit motus animi in iure suo ha-
bentis, utrum inferior ad prava decurrat an dexte-
rior ad celsa contendat, quam voluntatis esse
apud Pelagianos definitionem supra dictum
est. Necesse est ut in illa quoque locum habeat
quod Iulianus dicit: Non potest velle antequam
potue-

Vide supra.

potuerit & nolle. Vnde ne quid de illa scrupuli remaneret sine ullo discrimine de utraque voluntate pronunciat: Quod, arbitrium liberum, ante mali, postea boni necessitate subvertitur. Indicans eadem penitus ratione uti mali necessitate rationem peccati, ita boni necessitate boni operis rationem extingui. Nam isti indifferentia ad bonum simul & malū eque capitaliter alterutrius partis necessitas inimica est; quod signifi-

Lib. 1. oper. cat Iulian. quando dicit non ita gratiam operari imperf. cont. ut fabricetur qua fuerat ad utroque distincta liberum ut aliquando ea exclusa vel boni vel mali cuiquam necessitas credatur incumbere, verum ut arbitrio libero omne adiut. rium cooperet. r. Et quādo alio in loco

Ibid. f. 121. clamat: Possibilitas est ad hoc solum excubans ne homo vel in peccatum a quoquam impellatur, vel a peccato abstrahatur voluntate captiva, quam non posse capi si deus ipsa noluerit, testatur fortitudo &c. Quod alibi efficacissime brevissimeque expressit: Quod captivum est liberum non est, quod liberum est, captivum non est. Nam captivum, hoc est ad unam partem boni vel mali esse necessitatum sive determinatum, ita ut non possit contrarium, vult esse contradictorium liberi: duo in a

Fol. 123. que iungit, inquit idem Iulianus, liberum, & non liberum, id est liberum & captivum, illi quidam rei de qua agimus (id est libero arbitrio) convenire non possunt. Tibi vero stultitiam singulari impud. n. tiam novam, impietatem veterem adesse testantur.

Ex quibus iam facile est intelligere cur tan- topere Pelagiani divinx gratia necessitatem horruerint; ad volendum atque operandum

A bonum. Duas namque istius rei causas invenio, de quibus latius alibi differendum erit. Vna est gratia illius absentia, nam cum illa gratia Dei à liberrima donantis voluntate pendere doceretur, paucique concedi, atque ita tamen esse necessaria ut sine illa nihil penitus appeti vel agi posset boni necessario consequi videretur, altera illius bicernis indifferentia parte sublata, solam superesse in homine qui caret gratia necessitatem mali. Quem Pelagianorum sensum nonnulla loca quae iam jam allegavimus, sine ulla ambiguitate declarant & sapientius Iulianus in libro primo operis imperfecti adversus Augustinum stomachatur. Altera est gratia illius praesentia praesertim si voluntatem nolentem oblinatamque praevenerit haec liquidem praeceteris omnibus Pelagianam torquet superbiam; videtur enim aperte sequi, hominem invitum ad bonum cogi, hoc est, determinari, captivari, necessitari, si nolentem gratia voluntatem impellat ad bonum. Quid enim est aliud cogi, nisi ad aliquid faciendum ab alio inclinari reluctante voluntate? Vnde ex opposito capite libertas tollitur, quia si sic ad bonum voluntas à Deo per gratiam cogitur & impellitur, iam nulla superest in illo momento indifferentia ad faciendum aut volendum malum, quia voluntas ponitur per gratiam determinata ad bonum. Sed de utroque capite infra susus, hic enim annotasse sufficit.

Nulla peccandi infirmitas in homine.

CAPVT SECVNDVM

QVAE cum ita generaliter statuunt Pelagiani de illa indifferenti ad peccandum & non peccandum libertate, dubitari non immerito potest quid de peccandi facilitate atque pronitate, quam infirmitatem dicimus, seu bene agendi difficultatem sentiant.

Iam supra diximus cum de ignorantia tractarem Pelagianos Augustino teste docuisse ignorantiam & difficultatem sine quibus nullus homo nasci r primordia non supplicia esse natura. Quod non ita intelligendum est quasi significare voluissent aliquam ex ipsa natura beneviviendi difficultatem inscribi vel adnasci ignorantiam, per quam in peccatum praecipitemur, sed tantummodo ipsas concupiscentias atque passiones & ignorantias parvulorum, ex quibus secundum Catholicos beneviviendi difficultas & peccandi pronitas oritur sic esse naturales, ut tamen nullam bene vivendi difficultatem afferant. Verba namque quae citavimus non Pelagij sunt vel discipulorum eius, sed Augustini. Magno enim vaniloquio loquacitas Pelagiana contendit, laudabilem illam naturam hominis nihil in se protus continere, quo praecipitemur in malum, vel quod

A spiritui repugnando abascendendo virtutum omnium culmine remoretur. Audi Pelagium invicta ut putat hoc ratiocinatione colligentem: Quis fecit homini spiritum? sine dubio Deus. Apud Aug. Carnem qui creavit? Ideo credo Deus. Bonus est lib. de anima qui utrumque creavit Deus? Nihil dubium est. Et gratia verumque quod bonus aut hoc creavit ben. in e. Con. 6. 54. fitendum est. Si igitur & spiritus bonus & caro bona ut a bono auctore condita, qui fieri potest, ut duo bona possint sibi esse contraria? Ecce sublatam radicem omnis difficultatis, contrarietatem carnis & spiritus, qua remota, quid homini arduum esse possit, cum quicquid agendum sibi proposuerit solo id voluntatis nutu fiat? Nihil enim spiritui bonum volenti contrarium est, quo reluctante seu in malum impellente non fiat. Vnde Pelagius in Epistola ad Demetriadem: Ab hac eam (naturam) tantummodo invidiam vindicamus ne eius vitio ad malum videamur impelli. Tātam enim statuit subinde naturae integritatem & ad bene vivendum facilitatem antequam consuetudinum perversarum pondere degravetur, ut eam teste Augustino cum peccandi facilitate aqua lance perpenderet Quo sane sensu illam secularis auctoris vocem: falso quaritur de natura sua genus humani m. toto

opera f. 310
lib. 7.
309
Lib. de bene. per se. c. 11.

Apud Aug. lib. de anima
Con. 6. 54.
Epist. 106.
ad Paulin.
versus fin.
Saini, in
prolog. Iu.
Martino.